

DET KONGELIGE BARNE-
OG FAMILIEDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget
Familie- og kulturkomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
20/4062-

Dato
28. oktober 2020

Dok. 8:18 S (2020-2021) - Barnevern for barnas beste, ikke privat profitt

Jeg viser til brev av 13. oktober fra Familie- og kulturkomiteen med oversendelse av representantforslag Dokument 8:18 S (2020-2021) fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om barnevern for barnets beste, ikke privat profitt. Forslaget lyder: *"Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende opptrappingsplan for avvikling av anbudssystemet i barnevernet, som sikrer at når dagens kontrakter med kommersielle selskap går ut, skal de ikke fornyes, og enkeltkjøp skal avsluttes. Opptrappingsplanen skal sikre at eierskap i barnevernet er offentlig eller i langsiktige samarbeid med idelle aktører."*

Det viktigste for regjeringen er kvaliteten på og innholdet i barnevernets tjenestetilbud, at barn og unge får rett tilbud til rett tid og at rettssikkerheten til barn og familier blir ivaretatt på en god måte. Brukt på en riktig måte, der det tas hensyn til de særtrekk og kjennetegn som gjelder for barnevernstjenester, vil bruk av private aktører kunne støtte opp under målene om et godt og effektivt barnevern.

Både ideelle og kommersielle aktører har over tid vært viktige bidragsyttere i barnevernet. Dersom alle kommersielle aktører fases ut, slik representanten legger opp til, vil det ha stor innvirkning for barnevernets mulighet til å utføre sitt samfunnsoppdrag. En utfasing av kommersielle aktører vil gi risiko for at tilbudet til barna blir dårligere og at kostnadene for det offentlige vil øke. Derfor mener jeg at representantforslaget ikke vil være til det beste for barn som trenger hjelp fra barnevernet.

Både staten og et stort flertall av kommunene er i dag avhengige av at det offentlige tilbudet suppleres av private leverandører, herunder også de kommersielle leverandørene. Samtidig er det åpenbart at det offentlige har, og skal ha, ansvaret for barnevernet i Norge. Derfor må det offentlige også ha kontroll over virksomheten til de private. Vi må være trygge på at kvaliteten på tilbudet er godt, at ressursbruken er effektiv og at rettssikkerheten er ivaretatt.

Kvaliteten i tilbudet som gis det enkelte barn skal være uavhengig av eierskap, slik at alle som trenger det skal få et likeverdig tilbud, uavhengig av hvem som leverer tjenesten.

Barne- og familiedepartementet sendte i mars 2020 forslag til endringer i bruken av private tjenesteytere på høring. I høringsnotatet ble det blant annet foreslått flere innstramminger i barnevernstjenestens adgangen til å la seg bistå av private tjenesteytere. Høringsfristen gikk ut i juni 2020 og Barne- og familiedepartementet arbeider nå med oppfølgingen av høringen. Endelige lovforslag vil bli oversendt Stortinget våren 2021.

Regjeringen vil styrke det sivile samfunn som er bygd opp av frivillighet og ideell sektor. Ideelle aktører er en viktig del av velferdssamfunnet og utgjør et viktig alternativ til både det offentlige og det kommersielle tilbudet. Stortinget har anmodet om at andelen ideelle på institusjonsområdet skal økes til 40 prosent innen 2025, uten at andelen offentlige institusjonsplasser reduseres, jf. vedtak 762 (2017-2018). Dette er et ambisiøst mål som jeg er oppfatt av å følge opp på en god måte. Jeg vil samtidig minne om at Stortingets vedtak ikke forutsetter at man skal slutte å bruke kommersielle. Bufdir har fått i oppdrag å utarbeide en konkret strategi i løpet av høsten 2020 for hvordan anmodningsvedtaket kan gjennomføres på en best mulig måte. Det er viktig å unngå utilsiktede konsekvenser, herunder for barn som allerede bor på institusjoner som kan bli berørt av endringene.

Regjeringen gjorde i februar 2020 endringer i anskaffelsesregelverket slik at man kan reservere konkurranser om helse- og sosialtjenester for ideelle leverandører. Dette gjør det lettere å bruke ideelle leverandører, og bidrar til å styrke ideelles posisjon. Anbudskonkurranser bidrar til at den som bestiller kan sammenligne aktører og dermed oppnå ønsket kvalitet til en hensiktsmessig pris. Dette bidrar igjen til en effektiv bruk av samfunnets ressurser, slik at vi kan hjelpe flere barn. I Bufetats konkurranser stilles det absolutte krav til kvalitet, og det legges vekt på faktorer som bemanningsfaktor og kompetanse, i tillegg til pris.

Mange ideelle virksomheter har lang erfaring med institusjonsarbeid. I 2015 inngikk regjeringen en samarbeidsavtale med ideelle leverandører om leveranser av helse- og sosialtjenester. Avtalen innebærer at de enkelte tjenestesektorene i staten skal videreutvikle kvalitetskriterier innenfor sine sektorer. Oppfølging av avtalen skjer blant annet gjennom en tiltaksplan for å bedre de ideelle tjenesteleverandørenes rammebetingelser. KS er også part i avtalen. Jeg mener dette bidrar til å styrke de ideelle, også innen barnevernet.

En stor del av anskaffelsene fra de private skjer gjennom rammeavtaler. Summen av de statlige plassene og private plasser anskaffet gjennom rammeavtaler, utgjør den planlagte kapasiteten på institusjonsområdet. Enkeltkjøp gjennomføres i tilfeller der det av faglige eller kapasitetsmessige grunner ikke er ønskelig å plassere barnet i tiltak som ligger innenfor den planlagte kapasiteten. Kommersielle institusjoner utgjør per i dag en viktig del av Bufetats institusjonstilbud, og sørger for om lag en tredjedel av Bufetats tilbud av institusjonsplasser. Det er i dag også kommersielle institusjoner som i størst grad dekker kapasitetsbehov utover planlagt kapasitet.

Vi har de siste årene sett en utvikling med flere barn og unge med sammensatte utfordringer og et omfattende omsorgs- og behandlingsbehov. For mange av disse barna har det vært krevende å finne et forsvarlig tiltak innenfor den planlagte kapasiteten. Dersom det ikke finnes planlagte tiltak som kan ivareta barnets komplekse behov, vil det være behov for å gjøre enkeltkjøp. Det samme kan skje dersom ett barn legger beslag på flere plasser eller hele avdelinger. Da må det gjennomføres enkeltkjøp for andre barn, fordi den planlagte kapasiteten ikke rekker så langt som forutsatt. Særlig for akuttplasseringer er det krevende å dimensjonere tilbudet riktig, da antall barn som plasseres akutt varierer mye gjennom året, mellom regionene og innen en region.

God kartlegging er en forutsetning for å gi barn et godt og tilpasset tilbud. Kommunen er ansvarlig for å kartlegge barnet når barnevernstjenesten ber om institusjonsplass. Bufetat har nylig innført et revidert henvisningsskjema for kommunene som skal sikre bedre informasjon om barnets behov og barnets synspunkter før institusjonsopphold. Gode digitale verktøy er viktig for å sikre dokumentasjon av faglige vurderinger og evalueringer. Gjennom initiativet DigiBarnevern samarbeider stat og kommune om å utvikle nye digitale løsninger som øker effektiviteten og kvaliteten på barnevernets saksbehandling. Dette inkluderer utviklingen av et barnevernsfaglig kvalitetssystem som skal veilede saksbehandlere gjennom de ulike fasene av en barnevernssak, fra meldings- og undersøkingsarbeid til oppfølging og evaluering av tiltak. Nytt saksbehandlingssystem og barnevernsfaglig kvalitetssystem vil implementeres fra utgangen av 2022. Regjeringens budsjettforslag for 2021 inkluderer 30 millioner kroner til å forbedre helsetilbudet til barn i barnevernet. Satsingen innebærer blant annet tidlig kartlegging som skal bedre grunnlag for videre oppfølging av hvert enkelt barn.

En innsnevring av institusjonstilbudet til kun å omfatte Bufetats institusjoner, ideelle institusjoner eller utførelse i utvidet egenregi, vil kunne gi kapasitetsutfordringer og redusere utvalget av tilbydere som kan gi et tilbud best tilpasset det enkelte barns behov. Dette kan medføre et dårligere tilbud til barna. En eventuell gjennomføring av representantforslaget ville videre kreve en stor omstilling, som vil ha omfattende konsekvenser for barn og unge med behov for barnevernstiltak, samt for ansatte i og eiere av virksomheter som tilbyr institusjonsplasser. Utfasingen av de kommersielle leverandørene og deres ansatte, kan gi risiko for at de ikke klarer å opprettholde et tilbud av tilstrekkelig kvalitet. I tillegg vil forslaget kunne ha betydelige økonomiske konsekvenser. Utgiftene for staten vil trolig øke både permanent og i en overgangsperiode.

Jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte om oppfølging av anmodningsvedtaket om å øke de ideelles andel innenfor institusjonsbarnevernet. Jeg mener at vurderinger av hvordan dette kan gjennomføres på en god måte bør prioriteres fremfor forslaget fra stortingsrepresentant Moxnes om en full utfasing av kommersielle aktører.

Med hilsen

Kjell Ingolf Ropstad

